EUROOPAN PARLAMENTTI

2004 *2009*

Istuntoasiakirja

... B6-xxxx/2005

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

suullisesti vastattavan kysymyksen B6-xxxx/2005 johdosta

työjärjestyksen 108 artiklan 5 kohdan mukaisesti

esittäjä(t): xx

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan puolesta

vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisessa vuonna 2004 saavutetusta edistyksestä (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 ja 39 artikla)

B6-xxxx/2005

Euroopan parlamentin päätöslauselma vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisessa vuonna 2004 saavutetusta edistyksestä (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 ja 39 artikla)

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon työjärjestyksen 108 artiklan 5 kohdan,

– ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan mietinnön (A6-....),

A. ottaa huomioon 31. maaliskuuta 2004 (Ribeiro e Castro) ja 14. lokakuuta 2004 (Bourlanges) antamansa päätöslauselmat, joissa oli arvioitu Tampereella hyväksytyn ohjelman täytäntöönpanoa ja esitetty ensimmäiset suositukset Eurooppa-neuvostolle, joka oli hyväksynyt 5. marraskuuta 2004 Haagin ohjelman, jossa vahvistettiin vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen suuntaviivat seuraaville viidelle vuodelle,

B. ottaa huomioon 11. huhtikuuta 2005 käydyn keskustelun ja eräät neuvoston ja komission vastaukset suullisiin kysymyksiin (....),

C. on tietoinen siitä, että lukuun ottamatta siirtymistä yhteispäätösmenettelyyn eräissä laittomaan maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä, vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen täytäntöönpanossa ei ole viime vuoden aikana saavutettu toivottua edistystä verrattuna merkittävään kehitykseen muilla yhteisön toiminta-aloilla tai jopa turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa,

D. ottaa huomioon, että tilanne on entistä pahemmin lukkiutunut Eurooppa-neuvostossa, joka vuoden 2004 aikana joutui tunnustamaan kolmasti, että sillä on vaikeuksia panna täytäntöön unionin päätöksiä etenkin oikeudellista yhteistyötä ja poliisiyhteistyötä rikosasioissa koskevissa kysymyksissä ja erityisesti terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden vastustamisessa,

E. on huolissaan siitä, että useista kehotuksista huolimatta yhdeksän vanhaa jäsenvaltiota ja kuusi uutta jäsenvaltiota ei ole vieläkään ratifioinut keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 29. toukokuuta 2000 tehtyä yleissopimusta ja 11 jäsenvaltiota ei ole vielä ratifioinut Europol-yleissopimuksesta 27. marraskuuta 2003 tehtyä pöytäkirjaa,

F. on huolestunut jäsenvaltioiden viivyttelystä ja vaikeuksista eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanossa sekä niiden vaisuudesta oikeusapua ja sovittelua yksityisoikeudellisissa asioissa koskevissa aloitteissa, jotka eräät jäsenvaltiot haluavat rajoittaa pelkkiin rajat ylittäviin asioihin, sillä nämä kaikki ovat seikkoja, joista käy ilmi kuinka vähän jäsenvaltioiden välisissä suhteissa on luottamusta,

G. on tietoinen, että avatakseen lukkiutuneen tilanteen eräät jäsenvaltiot ovat jo kehittämässä uutta tiiviimpää yhteistyötä (Schengen + -aloite), joka saattaa paradoksaalisesti mutkistaa entisestään jo nyt hankalaa institutionaalista ja toiminnallista tilannetta,

H. on vakuuttunut siitä, että kaikki nämä seikat haittaavat unionin poliittista uskottavuutta ja sen toiminnan oikeutusta hetkellä, jolloin siihen kohdistuu suuria haasteita maahanmuuttopolitiikassa, rajavalvonnassa, vapauksien edistämisessä ja ylikansallisen rikollisuuden ja terrorismin torjunnassa, ja että on ehdottomasti saatava uudelleen käyntiin yhteisen alueen rakentaminen ja vahvistettava 25 jäsenvaltion keskinäistä luottamusta ja valmisteltava ehdokasvaltioiden liittymistä,

on poistettava kiireellisesti demokratiavaje ja edistettävä yhdenmukaisia oikeudellisia kehyksiä vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella

1. toistaa neuvostolle esittämänsä pyynnön yhdenmukaisten oikeudellisten kehysten laatimiseksi vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaan alueeseen liittyvässä politiikassa ja oikeudellisen ja poliisiyhteistyön siirtämiseksi yhteisön toimivaltaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklan mukaisesti ja toisaalta siirtymiseksi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 67 artiklan mukaisesti yleisesti määräenemmistöpäätöksiin neuvostossa ja yhteispäätösmenettelyyn kaikessa vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaan alueeseen liittyvässä politiikassa;

2. kiinnittää neuvoston huomion siihen, että nykytilanteen säilyttäminen perustuslakisopimuksen ratifiointia odoteltaessa paitsi pahentaa demokratiavajetta, tekee myös mahdottomaksi 25 jäsenvaltion päätökset ja estää käytännössä niiden täytäntöönpanon varmistamisen (tämä on jo tilanne Eurooppa-neuvoston oman arvion mukaan);

3. pyytääkin komissiota laatimaan ennen vuoden 2005 syyskuuta päätösehdotuksen, joka perustuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklaan, jonka mukaan toiminta 29 artiklassa tarkoitetuilla aloilla kuuluu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen IV osaston alaan ja samalla määrittää, että niiden hyväksymiseksi tarvitaan määräenemmistö; pyytää neuvostoa tekemään uuden Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 67 artiklan mukaisen päätöksen siirtymisestä yhteispäätösmenettelyyn IV osaston mukaisissa yhteisön toimenpiteissä sekä poistamaan tuomioistuimen toimivallan rajoitukset;

4. pyytää neuvostoa muuttamaan mahdollisimman pian omaa työjärjestystään tekemällä lainsäädännön valmisteluasiakirjat ja jäsenvaltioiden kannat julkisiksi erityisesti niiden keskustellessa ja päättäessä vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaan alueeseen liittyvistä asioista;

5. ehdottaa komissiolle menettelyä, johon kuuluu säännönmukainen tiedottaminen kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaan alueeseen liittyvistä ulkopoliittisista asioista, erityisesti sopimusneuvotteluista ja poliittisesta vuoropuhelusta kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa;

vapaus, turvallisuus, oikeus ja solidaarisuus

6. katsoo, että vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen kehittämiseen liittyvät toimet on otettava yhteisömenetelmän piiriin sekä oikeudellisista näkökohdista että jäsenvaltioiden ja kansalaisten välisen solidaarisuuden hengessä toteutettavien poliittisten tavoitteiden vuoksi, tätä varten sisäasioiden neuvoston olisi avattava omaa toimialaa ja tehdä päätöksiä yhdessä:

   – kehitysyhteistyöneuvoston, yleisten asioiden neuvoston ja sosiaaliasioiden neuvoston kanssa maahanmuutto-, kotouttamis- ja palauttamispolitiikasta päätettäessä,

   – budjettineuvoston ja yleisten asioiden neuvoston kanssa määritettäessä rahoituksen solidaarisuutta koskevia toimenpiteitä sekä rajavalvontajärjestelmien ja turvapaikkapolitiikan toimeenpanossa että väestönsuojelussa ja katastrofien ja terrori-iskujen estämisessä tarvittavan infrastruktuurin ja varojen toteuttamisessa;

perusoikeuksien edistämisen valtavirtaistaminen

7. toistaa olevansa vakuuttunut, että vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttaminen vaatii toimielimiltä vahvempaa sitoutumista perusoikeuksien mahdollisimman korkeatasoisen suojelun edistämiseen ihmisten edun vuoksi ja jottei hyväksyttyjen toimien saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä viivyteltäisi ja ettei siitä kieltäydyttäisi; ehdottaa, että

   – kaikkiin uusiin lainsäädäntöehdotuksiin, varsinkin vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaan alueeseen liittyviin ehdotuksiin lisättäisiin perusteltu arviointi niiden vaikutuksista perusoikeuksiin, pyytää myös perusoikeuskysymyksistä vastaavien komission jäsenten työryhmää tiedottamaan kansalaisvapauksien valiokunnalle tärkeimmistä kohtaamistaan ongelmista,

   – tulevat vuosittaiset keskustelut vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaan alueeseen liittyvistä kysymyksistä olisivat myös tilaisuus arvioida perusoikeuksien tilannetta unionissa komission – Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 212 artiklassa tarkoitetun kertomuksen yhteydessä – ja toisaalta perusoikeusviraston laatimien erityisten aihekohtaisten kertomusten perusteella;

8. pitää perusoikeuksien edistämisen kannalta kiireellisinä toimenpiteinä:

   – tarvittavien toimenpiteiden hyväksymistä vähemmistöjen kotouttamiseksi kaikenlaisen syrjinnän torjumiseksi (Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 13 artikla) mukaan lukien rasismia ja muukalaisvihaa koskevan puitepäätöksen hyväksyminen parlamentin uudelleen kuulemisen jälkeen,

   – Euroopan oikeuden laatua koskevan ohjelman kehittäminen yhdessä jäsenvaltioiden kanssa suosituksensa mukaisesti... (Costa),

   – oikeussuojan saatavuutta Euroopassa rikos- ja siviiliasioissa koskevien yhteisten toimien hyväksyminen (välttämällä kaksinaismoraalin rajat ylittävissä asioissa),

– menettelytakeiden vahvistaminen oikeudenkäynneissä ja uhreja koskevien solidaarisuustoimien hyväksyminen (ks. Belgian ehdotus korvaavasta oikeudesta),

– EU:n virallinen hyväksyntä eurooppalaiselle poliisin eettiselle säännöstölle1, jonka sisäasioiden neuvosto hyväksyi epävirallisesti 28. lokakuuta 20042 ja Euroopan poliisiakatemian roolin vahvistaminen;

maahanmuutto-, turvapaikka- ja rajanylityspolitiikka

9. (täytetään viime aikojen kehityksen ja komission ehdotusten perusteella tehtävillä tarkistuksilla);

terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden vastustaminen

10. toistaa vakaumuksensa, että unionin turvallisuus- ja sisäpolitiikka vaatii keskinäisen luottamuksen lisäksi aina yhteisten tavoitteiden määrittelemistä, riittäviä varoja ja oikeudellisen kehyksen ja takeet kansalaisille; tästä näkökulmasta on valitettavaa:

– että toisaalta ei ole vieläkään todellista eurooppalaista sisäisen turvallisuuden strategiaa, jossa määritettäisiin konkreettiset tavoitteet, vastuu toteuttamisesta, odotetut tulokset ja puolueettomat arviointikriteerit sen suorituskyvyn selvittämiseksi,

– että toisaalta huolimatta Euroopan tasolla asetettaviin tavoitteisiin liittyvästä epämääräisyydestä jäsenvaltiot vaativat kuitenkin tietojen keruuta ja niiden saatavuutta koskevien yleisten toimenpiteiden käyttöönottoa olivatpa ne sitten toiminnallisia (tietojensaantia koskevan periaatteen mukaisesti) tai ihmisten jokapäiväiseen toimintaan liittyviä (matkat, yhteydenpito);

11. päättää neuvostolta saatavien kunnollisten tietojen puuttuessa valtuuttaa asiasta vastaavan valiokuntansa tarkastelemaan mitä strategisia ja operationaalisia toimia tällä hetkellä on käytössä Euroopan tasolla terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden vastustamiseksi; tämän johdosta kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta kuulee vuoden 2005 loppuun mennessä:

– Euroopan unionin tilannekeskuksen ja komission pääsihteeristön järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta vastaavia henkilöitä,

– EUROPOLin, EUROJUSTin ja OLAFin johtajia, jotta saadaan selville mikä on jäsenvaltioiden ja unionin elinten välisen yhteistyön tilanne ja millaiset ovat tämän yhteistyön näkymät,

[1] (Euroopan neuvoston ministerikomitean 19. syyskuuta 2001 hyväksymä eurooppalainen poliisin eettinen säännöstö, suositus REC (2001) 10).
[2] (Euroopan unionin neuvosto, poliisin ammatillisia normeja kansainvälisessä poliisiyhteistyössä käsittelevän neuvoston alustavat päätelmät, Bryssel, 28. lokakuuta 2004, 11977/2/04).

– Interpolin johtajaa, jotta saadaan selville mikä on jäsenvaltioiden, Interpolin ja EU:n ja sen toimielinten välisen yhteistyön tilanne ja tulevaisuudennäkymät ja tietojenvaihtojärjestelmät,

– jäsenvaltioiden oikeus- ja poliisiviranomaisia jäsenvaltioiden välisen sekä niiden ja unionin ja sen toimielinten välisen yhteistyön todellisen laajuuden selvittämiseksi (tietojen vaihto, yhteiset työryhmät, kahdenväliset sopimukset),

– kansallisten parlamenttien edustajia, jotka vastaavat edellä mainituista asioista;

12. pyytää komissiota myös:

– esittämään oikeusperustan eurooppalaisen luettelon laatimiseksi ihmisistä, ryhmistä ja toiminnasta, joita koskevat terrorismin torjuntaan liittyvät rajoittavat toimenpiteet, sekä luettelon ihmisistä, jotka voivat olla vaaraksi yleiselle järjestykselle (Schengen-yleissopimuksen 96 ja 99 artikla),

– tarkastelemaan mahdollisuutta näiden luetteloiden käyttämiseen vastavuoroisin ehdoin kansainvälisissä suhteissa etenkin Yhdysvaltojen kanssa,

– esittämään uuden oikeusperustan Europolille ja järjestämään tehokkaan yhteistyön sen ja Eurojustin välille sekä tavan, jolla Euroopan parlamentti ja kansalliset parlamentit voivat valvoa näitä kahta elintä asianmukaisesti;

kattava valvontapolitiikka ja suhteellisuuden ja tietosuojan vaatimukset

13. on yhtä mieltä Eurooppa-neuvoston kanssa siitä, että on hallittava järkevällä tavalla unionin ja jäsenvaltioiden hallussa olevia tietoja ja edistettävä yhteentoimivuutta tietojärjestelmissä, joissa käsitellään suoraan tai välillisesti unionin turvallisuuspolitiikan kannalta kiinnostavia tietoja (esimerkiksi SIS, viisumitietojärjestelmä, TTJ ja EURODAC), katsoo kuitenkin, että kaikki nämä järjestelmät on laadittu tiettyä tarkoitusta varten ja suhteellisuuden periaatteita noudattaen, jotka voivat oikeuttaa demokraattisissa yhteiskunnissa niiden käytön rajoittamisen tietosuojaan liittyvistä syistä;

14. katsoo, että näitä rajoja ei saa pyyhkiä pois vetoamalla pelkästään terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan uusiin vaatimuksiin, vaan on etukäteen sovittava tavoitteista, joihin pyritään ja siksi myös määriteltävä mitkä tiedot ovat välttämättömiä haluttujen tulosten saavuttamiseksi;

15. toistaa pyyntönsä yhteisten kriteerien laatimiseksi turvallisuuteen liittyvissä tietosuojakysymyksissä ottamalla perustaksi Eurooppa-neuvoston ja Euroopan tietosuojaviranomaisten konferenssin (ks. Duquesnen suositusluonnos) ilmoittamat periaatteet ja toistaa pyyntönsä yhteisen tietosuojaelimen perustamiseksi oikeus- ja poliisiyhteistyöhön liittämällä kansalliset ja Europolissa, Eurojustissa, SIS:ssä ja TTJ:ssä toimivat EU:n viranomaiset; tämän viranomaisen tehtävänä on tarkastaa, että EU:n viranomaiset noudattavat tietosuojanormeja ja auttaa niitä lainsäädäntötyössä;

16. tämän vuoksi pahoittelee kiirettä käyttää teknologiaa (biometria viisumeissa ja passeissa) ja menettelyitä (yksityisistä lähteistä saatujen tietojen käyttäminen) ilman että on tutkittu perusteellisesti niiden luotettavuutta, pahoittelee, että ei ole selkeää näkemystä eikä strategiaa rajavalvonnassa käytettävää teknologiaa varten, pyytää parantamaan poliittisten prosessien laatua tässä asiassa;

17. vastustaa edelleen sitä, että tämän tyyppisen teknologian valinta ja sekä ICAO:n teknisten ryhmien kanssa että USA:n hallituksen kanssa käytävät neuvottelut eivät ole avoimia eikä niistä käydä julkista keskustelua; muistuttaa, että se vastusti radiotaajuisten etätunnisteiden käyttöönottoa Euroopan kansalaisten passeissa ja pyytää komissiota tarkastelemaan perusteellisesti tätä teknologiaa ennen sirujen pakollista käyttöönottoa sadoissa miljoonissa asiakirjoissa.